

Til

Kulturdepartementet

Finansdepartementet

Stortingets finanskomité

Stortingets familie- og kulturkomité

fredag 3. april 2020

Forslag til hastetiltak for frivillig sektor knyttet til korona og konsekvensene av smittevernstiltak

Stortingsmeldingen om frivilligheten som ble lagt frem i desember 2018 har tittelen; «Frivilligheita – sterk, sjøvtendig, mangfaldig». Dette er ikke bare en beskrivelse av frivilligheten, det er også mål å strekke seg etter. Nå, midt i en krisesituasjon, ser vi tydelig at frivilligheten er sterk. Vi stiller opp, vi omstiller oss og vi finner nye måter å bidra på. Vi ser selvstendigheten. Frivilligheten tar initiativ og finner løsninger. Og ikke minst ser vi mangfoldet. Det er utrolig mange små og store organisasjoner som nå bidrar med sitt på mange ulike områder.

Samtidig så blir det også tydelig at styrken ikke er ubegrenset. Mange av de som vier sin tid til å hjelpe andre trenger nå hjelp selv. De inntektene som organisasjonene får gjennom sitt dugnadsarbeid og støtte fra privatpersoner blir svekket eller faller helt bort. Utfordringene er mange og gjenspeiler mangfoldet som finnes i frivilligheten.

Kompensasjonsordning for kultur, idrett og frivillighet

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for over 320 frivillige organisasjoner, som til sammen representerer om lag 50 000 lokale lag over hele landet innenfor en stor bredde av aktiviteter, formål og målgrupper.

Frivillighet Norge vil rose Kulturdepartementet for å raskt foreslå en kompensasjonsordning for arrangementer, og for å forsikre organisasjoner om at de vil få beholde statlige tilskudd, selv om aktiviteter må avlyses eller endres. Vi viser til vårt høringssvar til forskriftene for kompensasjonsordningen. Her skisserer vi en rekke inntektsbortfall og vedvarende eller økte utgifter frivilligheten nå opplever. For mange av disse vil ikke kompensasjonsordningen være til hjelp.

Dessverre vil frivilligheten falle utenfor kontantstøtteordningen som skal dekke uunngåelige kostnader for næringslivet slik den er foreslått.

Utfordringer i frivillig sektor

I Vårt Land 2. april, kunne vi lese at Daniel Arnesen, forsker ved Institutt for samfunnsforskning, anslår økonomiske tap i milliardklassen for frivilligheten som helhet dersom inntekter fra billettsalg, loppemarked, loddsalg o.l. faller fra. Han slår også fast at mange organisasjoner har lite eller ingen penger på bok.¹

På oppfordring fra Kulturdepartementet har Frivillighet Norge og LNU jobbet med å kartlegge situasjonen hos våre medlemsorganisasjoner.

På kort sikt er det mange av organisasjonene som har utfordringer med store inntektstap. Noen av disse er imøtekommet med kompensasjonsordningen, men mange vil falle utenfor. Dette gjelder spesielt lotteri, loppemarked og lignende aktiviteter, salg i forbindelse med arrangement, innsamling, bingo og manglende leieinntekter. Samtidig vil mange av utgiftene deres vedvare. Konsekvensen av inntektstap kan i verste fall bli konkurs og nedleggelse. For andre vil det blir umulig å komme i gang med aktiviteter og tilbud på samme nivå, og til samme kostnad for deltakerne, når krisen er over.

Vi får også tilbakemeldinger om at mange organisasjoner nå ser seg nødt til å permittere ansatte både i sentralledd og i lokalorganisasjonen. Det betyr at for mange organisasjoner så vil det å skulle følge med og søke på ulike støtteordninger bli en administrativ belastning det er vanskelig å stå i. Dette vil selvfølgelig også få store konsekvenser for aktivitetsnivå og oppfølging av frivillige og det vil være behov for ekstra ressurser for å komme tilbake når krisen er over.

Mange av organisasjonene er bekymret for hva som blir konsekvensen på lengre sikt. Det gjelder frafall av medlemmer, deltakere og frivillige og manglende økonomi til å holde på aktivitetsnivået når krisen er over. For å sikre at vi skal ha en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillighet i 2021 og fremover, er det behov for at alle bidrar, og det er også behov for flere tiltak fra myndighetene.

Forslag til hurtigtiltak for å hjelpe frivilligheten

Merverdiavgiftskompensasjonen, eller momskompensasjonen, er en etablert ordning med bred støtte i frivilligheten og på Stortinget. Regjeringens mål er å øke denne til 1,8 mrd. i inneværende periode. Opposisjonen har foreslått å fullfinansiere ordningen. Frivillighet Norge mener at momskompensasjonsordningen er det beste utgangspunktet for å kanalisere støtte raskt til hele frivillig sektor. Samtidig er det viktig å understreke at dette ikke vil løse alle utfordringer for alle organisasjoner. Noen organisasjoner har så store inntektstap at forslagene under ikke vil dekke dette, og det må finnes andre løsninger. Noen har også falt ut av momskompensasjonsordningen etter nye forskrifter og er i klageprosess.

Å bruke momskompensasjonsordningen som utgangspunkt har flere fordeler:

- Svært lite behov for saksbehandling og byråkrati
- Treffer bredden av frivillig sektor
- Treffer der hvor det er økonomisk aktivitet og dimensjoneres etter denne
- Regel- og rammeverk er allerede på plass

Frivillighet Norge foreslår følgende tiltak:

¹ <https://www.vl.no/verdidebatt/milliardtap-for-frivilligheten-1.1692529>

1. Utbetale avkortningen av merverdiavgiftskompensasjonen 2018

Dette innebærer at organisasjonene får utbetalt den summen deres godkjente søknadsbeløp ble avkortet med for søknadsrunden i 2019. I 2019 ble det utbetalt kompensasjon på til sammen 1,607 milliarder kroner, avkortningen var 18%.

Dette vil gi økt likviditet for frivillige organisasjoner, basert på aktivitetsnivå for 2018. Tilbakemeldinger fra våre organisasjoner tyder på at det er de lokale lagene som sliter mest på kort sikt. Sentralleddet kan da fordele sentralleddets andel av midler til underledd i organisasjonen etter behov.

Kostnaden ved forslaget vil være 355 millioner kroner.

2. Gi full merverdiavgiftskompensasjon for 2019

Ved å vedta at frivillige organisasjoner skal få kompensert 100 % av sine momsutgifter fra 2019 vil regjeringen bidra til å få ut friske midler til organisasjonene uten økt saksbehandling og byråkrati. Forslaget vil gi økte midler der det er dokumentert økonomisk aktivitet fra før.

Frivillighet Norge estimerer at kostnaden ved dette vil være 366 millioner kroner.

3. Rask delutbetaling av merverdiavgiftskompensasjonen for 2020

Dette innebærer at organisasjonene får utbetalt 80 % av merverdiavgiftskompensasjonen for 2020 nå på våren basert på søknaden fra i fjor. De øvrige 20 %, justert etter ordinær søknad, utbetales som normalt i løpet av høsten. Sammen med de to første tiltakene vil dette kunne være en måte å få ut midler raskt til de som har likviditetsutfordringer.

Oppsummering

Det er mye usikkerhet og bekymring i frivillig sektor for hvordan en skal komme gjennom denne perioden, og ikke minst for hvordan frivilligheten skal kunne være en aktiv del av lokalsamfunn og folks hverdag når vi kommer ut av krisen. Det er ingen tvil om at behovet for fellesskap, skaperkraft, innovasjon, samhold, demokratiutvikling og dugnadsånd er stort både i krisen og etterpå. Da trenger vi frivilligheten. Vi trenger at den er sterk, uavhengig og mangfoldig. Frivillighet Norge ser frem til videre dialog med regjeringen om tiltak for å hjelpe frivillig sektor gjennom krisen på en god måte.

Med vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær

Janne Nyhus
Politisk rådgiver